

DOSKONALENIE STRATEGII ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ
NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM
II ETAP

Sytuacja oświaty na terenach wiejskich – problemy, wyzwania

Elżbieta Tołwińska-Królikowska

Zmiany w edukacji na terenach wiejskich od lat 90-tych

- Zmniejszenie się liczby uczniów w szkołach podstawowych
 - likwidacja klas 7. i 8. SP i niż demograficzny
- Likwidacja wielu małych szkół podstawowych
- Protesty mieszkańców
- Pojawienie się nowych organów prowadzących szkoły
- Zwiększanie się różnicy między naliczaną subwencją a kosztami prowadzenia szkół

Konsekwencje zmian

- Zwiększenie odległości szkoły od domu dla wielu rodzin
- Ograniczenie dostępu do zasobów edukacyjnych, w tym do edukacji przedszkolnej
- Utrata przez wiele wsi zasobów infrastrukturalnych - miejsca spotkań, schronienia w przypadku klęsk i katastrof, punktu wyborczego itp.
- Utrata przez wiele wsi miejsca wydarzeń kulturalnych i sportowych, edukacji przez całe życie
- Krzywdzące opinie na temat małych szkół

Stan obecny edukacji na terenach wiejskich - **wyzwania**

PODZIAŁ GMIN NA DECYLE POD WZGLĘDEM LICZBY LUDNOŚCI

Decyl gmin pod względem liczby ludności	Liczba ludności w gminach		Liczba gmin w decylu	Procent uczniów szkół gminnych
	od	do		
Decyl 1		3 756	248	2,2
Decyl 2	3 757	4 612	248	3,0
Decyl 3	4 617	5 429	248	3,6
Decyl 4	5 434	6 315	248	4,3
Decyl 5	6 318	7 381	248	4,8
Decyl 6	7 386	8 959	248	5,8
Decyl 7	8 967	11 130	248	7,1
Decyl 8	11 134	14 983	248	9,1
Decyl 9	15 009	23 857	248	13,2
Decyl 10	23 889		248	46,9

Biblioteczka Oświaty Samorządowej 6 – Wskaźniki oświatowe – Jan Herczyński s.53

Wg badań ORE-UW
30% dzieci
szkolnych
mieszka w gminach
< 10 000
mieszkańców

Wg wyników badań ORE-UW 49% dzieci szkolnych mieszka w gminach, których dochód własny na mieszkańca jest poniżej średniej krajowej.

Decyl gmin pod względem dochodów własnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca	Dochody własne gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w złotych)		Liczba gmin w decylu	Procent uczniów szkół gminnych
	od	do		
Decyl 1		541	248	5,2
Decyl 2	542	638	248	4,7
Decyl 3	638	727	248	5,3
Decyl 4	728	813	248	5,3
Decyl 5	813	916	248	5,8
Decyl 6	916	1030	248	6,5
Decyl 7	1030	1175	248	8,2
Decyl 8	1176	1377	248	11,1
Decyl 9	1377	1768	248	14,5
Decyl 10	1769		248	33,4

Biblioteczka Oświaty Samorządowej 6 – Wskaźniki oświatowe – Jan Herczyński s.55

PODZIAŁ GMIN ZE WZGLĘDU NA TYP FUNKCJONALNY

Wg wyników badań
ORE-UW:
44,5% dzieci szkolnych
mieszka w gminach
najślabszych
ekonomicznie:
- typowo wiejskich,
- poPGR-owskich,
- mieszanych rolniczych.

Lp.	Typ funkcjonalny	Liczba gmin					Procent uczniów szkół gminnych
		Miasta na prawach powiatu	Gminy miejskie	Gminy wiejskie	Gminy miejsko - wiejskie	Razem	
1	Miasta na prawach powiatu	65					28,2
2	Gminy w ramach aglomeracji		49	135	74	258	13,2
3	Miasta poza obszarami aglomeracji		192			192	11,6
4	Gminy przemysłowe			38	36	74	2,9
5	Gminy poPGR-owskie			314	205	519	12,3
6	Gminy mieszane rolnicze				276	276	10,7
7	Gminy typowo wiejskie			1094		1094	21,2
	Razem	65	241	1581	591	2478	100

Biblioteczka Oświaty Samorządowej 6 – Wskaźniki oświatowe – Jan Herczyński s.57

Niekorzystna alokacja zasobów

- Większość zasobów wiejskich gmin ulokowana w miejscowości gminnej: dom kultury, biblioteka, ORLIK, dobrze wyposażona szkoła itp.
- Nikła sieć komunikacji publicznej na terenie gmin
- Inwestycje w infrastrukturę sołectw (świetlice wiejskie, pomieszczenia OSP) bez zapewnienia programu i obsługi

Dane z Systemu Informacji Oświatowej - 30.09.2014

Małe szkoły

- Szkół podstawowych o liczebności uczniów <1:150> jest 61% i uczy się w nich 24% dzieci
- W szkołach podstawowych tej wielkości uczy się 4-5% uczniów „miejskich”, ale już 57% uczniów z obszarów wiejskich,uczonych przez 64% nauczycieli zatrudnionych w szkołach wiejskich

Szkoły bardzo małe

- Szkół podstawowych o liczebności uczniów <1:70> jest 31% czyli 3892.
- W gminach wiejskich jest ich 36,4%, miejsko-wiejskich - 36,3%, a w miastach na prawach powiatu i w gminach miejskich ok. 8-9%

Małe szkoły w woj. mazowieckim

- Liczba szkół podstawowych z liczbą uczniów:
 - do 50: 323 szkoły (20%)
 - 51-70: 196 szkół (12%)
 - 71-100: 242 szkoły (15%)

Razem:

47% szkół podstawowych ma poniżej 100 uczniów.

Edukacja dorosłych

- Osoby dorosłe w Polsce w minimalnym stopniu uczestniczą w jakichkolwiek formach uczenia się (jeden z najniższych wskaźników w UE – 4,5%, wobec średniej unijnej na poziomie 9% i 20% w krajach skandynawskich),
- Spośród wszystkich grup zawodowych najniższe wyniki kompetencji matematycznych i rozumienia tekstu są wśród rolników – niższe niż osób biernych zawodowo.

Raport z badania PIAAC, 2013

Edukacja przez całe życie - LLL

- W 2013 r. w porównaniu z 2011 r. dostęp dzieci w wieku 0-6 lat do opieki instytucjonalnej zwiększył się we wszystkich klasach miejscowości zamieszkania, ale nadal najniższy jest na wsi – 21,9%
- Spadł odsetek osób w wieku 20-24 lat kontynuujących naukę w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców i na wsiach
- Zmniejszają się różnice pomiędzy miastami i wsią w dostępie do internetu (szczeg. na wsi), ale na wsi jest rzadziej niż w miastach wykorzystywany przez wszystkich domowników.
- Najmniej użytkowników komputerów, internetu i telefonów komórkowych jest wśród emerytów, rencistów i rolników.

Kapitał ludzki

Kapitał ludzki – zasób wiedzy, umiejętności i kwalifikacji poszczególnych osób, grup osób i całego społeczeństwa, określający ich zdolności do pracy, przystosowania do zachodzących zmian i kreatywność.

- Utrzymuje się wzorzec wyposażenia w kapitał ludzki wg klasy miejscowości zamieszkania - maleje wyraźnie wraz ze zmniejszaniem się wielkości miejscowości. Najślabiej wyposażeni w kapitał ludzki są mieszkańcy wsi.
- Emeryci i renciści oraz rolnicy tworzą grupę najślabiej wyposażoną w kapitał ludzki

Raport „Diagnoza społeczna 2013”

Wykorzystanie zasobów małych szkół może zmienić tę sytuację

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ośrodek
Rozwoju
Edukacji

ZARZĄDZANIE OŚWIATĄ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

DOSKONALENIE STRATEGII ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ
NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM ETAP II

